

Útban Izrael felé

London és Jeruzsálem között a Menházban.

Motorosok Komáromban

Június 18-án, vasárnap reggel óriási motorok foglalták el az Eötvös utca Menház előtti részét. A kisebb turisztikai látványosságnak is beillő csapat a HH hasábjain már korábban beharangozott London-Jeruzsálem túra csoportja volt, akik Izraellel való szolidaritásuk jegyében vágta neki az útnak. Zsidók és keresztények együtt motoroztak végig Európán, hogy ünnepélyesen ők vihesék be a lángot a Teddy stadionban az idei Maccabia megnyitóján. A komáromi megálló az egyik magyar résztvevő Horváth József (Jocó) kezdeményezésére került a programba Pozsony és Budapest közé. A Menház előtt Pasternák Antal elnök, dr. Novák Tamás, Kollár Zoltán és Paszternák Tamás vezetőségi tagok fogadták a nemzetközi csoportot. Megtekintették a zsinagógát, majd a Wallenstein Zoltán teremben frissítővel láttuk őket vendégül. A csoportkép elkészülése után Budapest felé folytatták útjukat. Köszönjük a látogatást! ■

PT

Jelölések a Kehila és Kehila Haver díjakra

A KZSH az idén szeptemberben is kiosztja a Kehila – a közösségért és a Kehila Haver díjakat. Kehila díjban olyan személyek részesülhetnek, akik zsidóként sokat tettek a régió zsidó közösségeiért. A Kehila Haver díj kitüntetettje olyan személy lehet, aki nem zsidó vallásúként sokat tett hagyományaink vagy a Holokauszt megismertetéséért. Minden olvasónknak lehetősége nyílik díjazottak jelölésére, ötleteiket, javaslataikat augusztus 7-ig várjuk a kile@menhaz.sk e-mail címen, vagy levélben a KZSH címén. A díjak odaítéléséről a KZSH által felkért bizottság dönt. ■

Szerkesztői gondolatok

A lig ért véget a komáromi Mártírnap, gyorsan búcsúzokodok a Menházban, ideje visszaindulni Budapestre, ma este még el kell jutnom Szarvasra. Igen, igen, 1991 óta visszatérő helyszín ez a nyaraimban.

Igaz, már nem a gyerektábor, a madrichoskodás vagy a korcsoportvezetés miatt térünk ide vissza feleségemmel, hanem, az utóbbi két esztendőhöz hasonlóan „már csak“ a Camp Jichak családi táborra utazunk le. A Manóra Egyesület két mozgatórúgója, Forgács Anna és György ezúttal is számít közreműködésünkre a közel egyhetes program alatt. Különös hangulatúak ezek a napok. Egyrészt ott rejtőzik bennük mindaz, amit a gyerektáborban megszoktunk a Körös-parton, másrészt egészen más, emberléptékű, hangulatosabb...

Színes programok a játékos sporttól, a kísérleteken át a kézműves foglalkozásokig várják a kicsiket és nagyokat. Van kalandpark, mászófal, medence, napi rejtvény, matricagyűjtés, majd matricabazár, ahol az összegyűjtött pontokat válthatják be a gyerekek. Közösen készül péntek este a kalács, együtt köszöntjük a szombatot. Hosszú, stábon belüli beszélgetések, esti közös tábortűzes főzések, rengeteg ismerős, igazi közösségi élmény.

A Camp Jichak gyorsan elrepül, pont elég Szarvasból a nyárra. Kívánom valamennyi Olvasónknak töltsdjön fel a napsütéses hónapok alatt annyi energiával, amennyivel mi tértünk haza az Alföldről! ■

PA

Szeptemberi programelőzetes

Őszi programjaink szeptember 3-án, vasárnap, a Zsidó Kultúra Európai Napján indulnak, melynek idei témája a diaszpóra. Tervezzük idei kirándulásunkat is. Amennyiben bármelyik programunkkal kapcsolatban ötlete van, kérjük, írja meg a kile@menhaz.sk címre. A részletes programot augusztusi számunkban olvashatják. ■

Új oktatási videók szerdánként: MACHAR – tanuljunk közösen a zsidóságról!

Online oktatási programunk keretében minden szerdán új filmeket töltünk fel weboldalunkra. Az érdeklődők az alábbi linken regisztrálhatnak: <http://kehreg.com/machar/>. A már csatlakozott felhasználók a négy szemeszter oktatási anyagát a fenti linkeken érhetik el. ■

Kérjük a támogatását!

Kedves Olvasónk! Kérjük, lehetősége szerint támogassa a Komáromi Zsidó Hitközség programjait, a HH megjelenését, épületeink, temetőnk felújítását.

2008. január 1-től támogatását az alábbi bankszámlaszámokra küldheti (támogatás személyesen a KZSH titkárságán és csekken is lehetséges):

Belföldi átutalás Szlovákiából:

26384962/0900 – Slovenská sporiteľňa vagy
10103804/5200 – OTP Slovakia

Nemzetközi átutalás külföldről:

A KZSH címe: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovakia

IBAN: SK060900000000026384962 SWIFT: GIBASKBX

Bakunk címe: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno vagy

IBAN: SK525200000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX

Bankunk címe: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Köszönjük!

Magyarországi olvasóink figyelmébe: Kedves Olvasónk!

Kérjük, hogy az egyházaknak adható személyi jövedelemadója 1 százalékát a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége részére ajánlja fel a 0358-as technikai számon. A MAZSIHISZ rendszeresen támogatja a KZSH munkáját!

Külföldi olvasóink figyelmébe: Támogathat már Paypalon keresztül is!

A Komáromi Zsidó Hitközség megnyitotta Paypal számláját, adományait az alábbi címre küldhetik: help@menhaz.sk

Hitközségi Híradó (Spravodaj) – a Komáromi Zsidó Hitközség lapja (mesečnik ŽNO v Komárne). Alapítva 5756-ban (1996), **főszerkesztő** – séfredaktor: Paszternák Tamás (tamas.paszternak@menhaz.sk), Paszternák András (andras.paszternak@menhaz.sk), **munkatársak** – spolupracovníci: Haas Judit, Mgr. Piczek Ferenc, **tördelőszerkesztő** – grafická úprava: Saláth Richárd, **olvasószerkesztő** – jazyková korektúra: Vadász Magda (Budapest), Paszternákné Kertész Zsuzsanna (Komárom), Katarína Potoková (Nitra), **nyomtatás** – tlač: Nec-arte Kft., Komárom, a **KZSH címe** – adresa ŽNO: Židovská náboženská obec, Eötvösa 15, 945 01 Komárno, Slovakia, tel.: 00421/35/7731-224, e-mail: kile@menhaz.sk, tel./fax: 00421/35/7725-355. **Regisztrációs szám**: EV 3424/09. **ISSN** 1337-091x. **IČO**: 34073400. Alapítva 5756-ban. **Lapunk Önnek készült, kérjük ne dobja el!**

Faliújság

rövid hírek

✦ A KZSH-t, a Shalom klubot és a HH-t támogatták: D. V. és anonimitásukat kérő adományozók. Köszönjük!

✦ A budapesti Bethlen Gábor Alapnál támogatást nyertünk a temető ravatalozójában található első világháborús emlékmű és környezete rekonstrukciójára.

✦ A JDC idén is támogatja közösségépítő programjainkat. Köszönjük!

✦ A nyáron elkezdődik a temető feltérképezése. A nagy munka az év végéig fejeződik be.

Gratulálunk a Feldmár családnak!

A KZSH nevében ezúton gratulálunk a dunaszerdahelyi Feldmár családnak, a szülőknek és a nagyszülőknek Henrik születése alkalmából! ■

Tisa Be Av

Áv hó 9-e az I. és II. szentély lerombolásának gyásznapja az idén július 31-én, hétfőn naplementekor kezdődik. A 25 órás böjt augusztus 1-jén, kedden este ér véget. Az ünnepet megelőző három hét gyászhet, melynek utolsó kilenc napján Áv hó 1-től nem szokás húst fogyasztani. ■

Támogatóink / naši sponzori:

ÚRAD VLÁDY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

NADÁCIA
EZRA

Megvalósult
a Magyar Kormány
támogatásával

Gyászjelentés

A család, rokonok, barátok, a Régió zsidó közösségének tagjai kísérték utolsó útjára hittestvérünket, **Várnai Pétert** (1949 - 2017), aki életének 68. évében hosszan tartó súlyos betegségben elhunyt.

A temetésen Deutsch Péter budapesti rabbi működött közre. A család gyászában osztozunk, emlékét nem feledjük!

*a Komáromi Zsidó Hitközség
vezetősége, a Hitközségi Híradó
szerkesztői*

Várnai Péter emlékére

Egy héttel a Mártírnap után ismét a temetőbe szólította közösségünk tagjait az élet. A mindig mosolygós, történeteket mesélő Várnai Pétertől búcsúztunk. Nem könnyű a nekrológíró dolga, akkor sem, ha nagyszülei generációjának tagjaitól vesz végső búcsút az újság hasábjain, még nehezebb, ha a szülei kortársainak távozásáról kell hírt adnia.

Aggódva hallottunk az utóbbi időben Péter romló egészségi állapotáról. A sors úgy hozta, hogy személyesen évekkorábban találkoztunk. Amikor gyerekként vendégségbe mentünk Zsuzsi és Gábor szüleihez, Péter bácsi mindig vidáman, sztorikat mesélve fogadott bennünket. A gyümölcs és zöldség forgalmazó vállalatnál dolgozva, gyakran fantasztikus ízű banánkrémet készített nekünk abban az időben, amikor még sorba kellett állni ezért a csemegéért. Néha elkísértem aput, amikor a folyton elromló Ladánkat vitte szerelni a szakemberhez. Élénken élnek az emlékeimben egy a Holt-Vág parthoz közeli halászlé főzés kedves pillanatai is.

Ismét elragadott valakit a halál, megtagadva, hogy élvezze az unokáival való játékot, a megérdemelt nyugalmas esztendőket.

Kedves Péter bácsi, legyen Önnek könnyű a föld! ■

PA

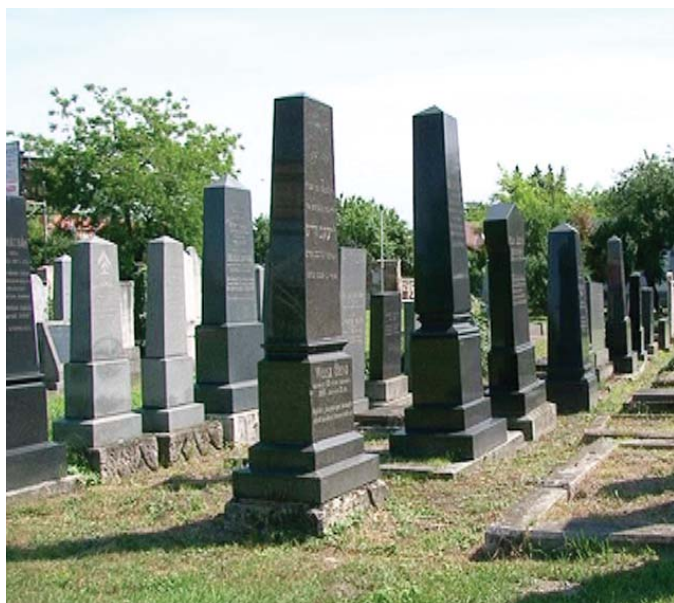
Rujder Zsuzsi néni emlékére

Szomorúan tudatjuk, hogy május 14-én az érsekújvári zsidó temetőben örökre búcsút vettünk Rujder szül. Weiss Zsuzsi nénitől, aki életének 93. évében otthonában hunyt el, ahol fia szeretetben gondozta.

1924-ben született Csúz községben. Családjával együtt került Auschwitzba. 1953-ban kötött házasságot Rujder Mártonnal. Három év múlva született kislányuk Ági, aki röviddel a születése után meghalt. Károly fiuk 1959-ben született, ezután költöztek Érsekújvárra, majd 1967-ben Nyitrára. 1991-ig a családdal lakott édesanyja, Irma né-

ni is, aki 95 évet élt. Kis közösségünket Zsuzsi néni távozásával pótolhatatlan veszteség érte. A túlélők generációjának egyike volt, aki elvesztette családjának nagy részét. Minket, a fiatalabb generáció tagjait férjével, Matyi bácsival együtt, nagyszüleinkre emlékeztettek, akiket mi nem ismerhettünk, és a mindennap zsidó élet törvényeire, azokra a szokásokra, amelyeket gyermekkorunkban belénk neveltek. Ünnepeinken és rendezvényeinken mindig jelen volt. Részes volt örömeinknek és bánatainknak. Idős kora ellenére is érdeklődött gyermekeink, unokáink felől. Szerető családtagjai és mindannyiunk emlékezetében velünk marad. Nyugodjon békében!

KP

Kovács Klári néni emlékére

Az érsekújvári temetőben 2017. július 12-én vettünk búcsút Zsuzsi néni húgától, Kovács Klári nénitől, aki 91 éves korában hosszú betegség után otthonában hunyt el. Lánya, Marika gondoskodott róla. A temetésen az érsekújvári közösség tagjaink kívül hittestvéreink részt vettek Nyitráról, Párkányból, Pozsonyból, Komáromból és ott voltak Klári néni szomszédai és ismerősei is. A gyászszertartást Baruch Myers pozsonyi rabbi vezette. A közösség nevében Stern Tamás magyarul búcsúzott az elhunyttól.

PZs

Talányok, remények, csodák

A talányok havában az ember sosem tudja, mire számíton. Így esett, hogy a hó csak úgy szakadt április 19-én, a Csillagom Eszter című színdarab premierjének napján. A Jurisics vár besötétített lovagtermében a diákelőadók a reményt jelképezték egy sötét korszakból. Ragyogtak a színpadon, de egy kis időre, ők is telet hoztak.

Báthly Béla Kőszeg városának alpolgármestere bevezetőjében elmondta, hogy 73 évvel ezelőtt pontosan ezen a napon próbált meg benyomulni az SS a varsói gettóba, akkor még sikertelenül. Ennek nyomán ez a nap lesz később Izrael állam megalakulásának a napja is, örök emléket állítva a varsói felkelésnek...

Április 16. – a holokauszt magyarországi emléknapja pedig arra a napra emlékezteti az utókort, amikor az első gettókat létesítették Magyarországon. A talányok, borzalmak hetei, hónapjai, következtek ezután. Mikor a lét a kérdés, az ember gyorsabban él. Főleg, ha fiatal. „A zenés darabban bemutatott fiatalok a vézskorszak pillanataiban is mertek álmodozni, szerelmesnek lenni. Ugyanis a gyermekkor és felnőtt lét határán van egy pont, ahol a nyomasztó törvényszerűségek kevésbé működnek.” – mondja Kummer Zsuzsanna táncpedagógus, a darab koreográfusa és egyik rendezője.

A nézőt egy fehér angyal, mintegy, a kinti viharból beszökött hópehely a szárnyára veszi és könnyed tánccal egészen 1944 októberéig repíti, majd leejti egy rettegésben élő zsidó család padlójára. Mikor kedve támad, újra és újra felkapja, - néha a táncos angyalok karát, a Kummer Táncegyesület tagjait is segít-

ségül hívva. Az ismert zsidó dallamokra épülő gyönyörű koreográfia üde színfolt a borús történeti szálon. A reményt közvetíti: hiába vannak falak köztünk, a zene nyelvét mindenki ugyan úgy érti, s együtt érzi a szívből jövő mozdulatokat. A másik reménysugarat Eszter jelenti, a zsidó család lánya, akit a nézők úgy követnek, mint a csillagot a napkeleti bölcsék. Ám Eszternek magának is három talányt kell megfejtenie, hogy el tudjon igazodni, és túl tudja élni a várhatóan bekövetkező tragédiát: családja és szerelme elvesztését. Ez a három találós kérdés képezi a történet magját is, amelyről, ha lefejtü a héjat, megtalálja a szerelem és a szenvedés értelmét.

Németh Péter a történet írója és Kummer Zsuzsanna közös rendezése érzékeny asszociációkkal tárja elénk

mind a múlt örök aktualitását, mind a mai „lét-kérdés” egyik legfontosabb összetevőjét: a „másság” építette gátlak lebontását, áthidalását. A különbözőség, és meg nem értettség miatti félelem vagy gyűlölet ugyanilyen fejbéli és valós falakat emelt és emel a történelem során. A darabban az Aranyhíd EGYMI és más szombathelyi gimnáziumok diákjai együtt szerepelnek. Elfogadás nélkül a közös munka nem jöhetett volna létre.

A rendezőpáros szeretné megmutatni a 613 Vas megyei elhurcolt gyermek emlékére készült darabot.

Lássák, hogyan lehet a szerelemben testvérekké válni, és jutni ezáltal olyan erőhöz, amely még a börtön rácsait is átszakítja. S ne csak lássák, hallják is: azok, akik nem hallhatják. Az angyal jelbeszéddel adja át az énekeket, hogy ne csak sokan, de mindenki megértse. Hogy ez egyszer, találgatni senkinek ne kelljen, s kapjuk készen a csodát. ■

*Petovári Anna,
a szombathelyi ELTE Bolyai János
Gyakorló Gimnázium végzős diákja*

Rokonok a nagyvilágban

Gyerekkoromban, mindig irigykedve hallgattam osztálytársaim beszámolóit egy-egy hétvégi vagy nyári nagy családi összejevetelről, a rengeteg unokatestvérrel, akikkel együtt játszottak. A mi családjunkban csak ketten voltunk gyerekek az öcsémmel.

Tavaly ősszel egy családfakutató oldalon keresztül megkerestem anyukámat egy amerikai hölgy, Sue. A vezetékneve Orowan volt, ugyanaz, mint a nagymamám lánykori neve. Azt írta, hogy talált egy Hershel Orowan nevű embert a 18. század közepéről, ennek az embernek próbálta felkutatni az összes ma élő leszármazottját. A családfán jelenleg ezerkétszáz ember van, ebből kb. kétszázötven él, a világ különböző pontjain.

Sue szervezni kezdett egy találkozózt Zsolnán, ahol Hershel Orován élt. Gyerekkoromban rengeteg történetet hallottunk a nagymamámtól, aki 8-10 éves korában több nyarat is töltött ezen a vidéken a rokonoknál, és mesélte, hogy

nagynénjének, Ellának és férjének Móricnak, üveg és porcelánboltja volt a város főterén. Sajnos az itt és a környékbeli falvakban lakó családtagok nem éltek túl a háborút. A nagyim mindig szeretett volna ismét eljutni gyerekkori nyaralásainak színterére, de soha nem lett rá alkalmam.

Anyuval elhatároztuk, hogy elmegyünk erre az összejevetelre. Péntek este a közös vacsorán csaknem 30 ember vett részt. Ázsián kívül minden kontinensről érkeztek a felmenőiket és a családjuk múltját megismerni vágyók. Nagyon érdekes volt hallani, az Amerikából, Ausztráliából és egyéb távoli helyekről jött emberek családi történeteit. Megható volt a kiddus és utána Sue beszámolója arról, miként végezte a kutatást. Vacsora után néhányan elmesélték, hogy az ő rokonaik hogyan és mikor kerültek a Felvidékről Washingtonba, Melbourne-be vagy Londonba. Később alkalmunk volt megnézni a különleges, kör alakú családfát, amin eltérő színek jelölték az egymás után következő generációkat.

(Folytatás az 5. oldalon)

I5 éves a közösség Dél-Pesten

Beszélgetés Kerényi Zsuzsa elnökkel

Kerényiné Rippner Zsuzsa -1951-ben születtem, szüleim háború utáni második házasságából, egyetlen gyerekként. Tanári és külkereskedelmi végzettséggel rendelkezem. 1970 óta dolgozom a külkereskedelem különféle ágazataiban és cégeinél, de zömében az élelmiszeriparhoz kötődően. Olaszul és németül beszélek. 1973-ban kötöttem házasságot Kerényi Andrással, nekünk is egy gyermekünk született.

A közelmúltban ünnepelte 15. születésnapját közösségük. Hogyan jött létre a körzet Dél-Pesten? Melyek voltak az elmúlt másfél évtized legfontosabb állomásai?

2002-ben néhány elszánt túlélő kezdte újraszervezni a közösséget. A megalakult Dél-Pesti Körzet –Soroksár, Erzsébet, Csepel területéről gyűjtötte össze a híveket. Valamikor Erzsébeten egy nagy zsinagóga volt, amelyet 1901-ben adtak át és 60-as években a hitközség eladta. Utolsó rabbija Kardos Péter főrabbi úr volt. Csepelen imaház volt, de az emberek zöme az erzsébeti zsinagógába járt. A régi zsinagóga falán ma egy emléktábla hirdeti elődeinket.

Kezdetben a Csili Művelődési házban gyűltek össze. De Kövesi Gyuri bácsi első és örökös elnökünk addig járt az önkormányzatokhoz, míg megkapta az erzsébeti önkormányzattól jelenlegi „imaházunk” helyiségét, amely korábban üzlet volt. A Síp utca segítségével felszereltük.

Több rabbi működött nálunk az elmúlt évtizedben. Kezdetben Szerdócz Ervin, majd Fináli Gábor és Schwarcz Péter látta el a vallási vezető funkciót.

Mi jellemzi ma a közösség életét, mindennapjait?

Tagjaink vannak Erzsébetről, Soroksárról, Csepelről, de Dunaharaszti-ról és más kerületekből is járnak hozzánk. Az elmúlt években minden péntek estét megtartottunk és általában havi egy szombatot. Minden zsidó ünnepből minimum egy napot megtartunk. Korábban többször volt olyan ünnep, amelyet bérelt helyszínen tartottunk, mert nem fértünk el a saját helyiségünkben. Minden évben megtartjuk a mártír megemlékezéseket mindhárom temetőben.

Az elmúlt pár évben utazásokat szerveztünk a közeli országokba a „zsidó emlékek” nyomában önkormányzattól nyert támogatás segítségével. Jártunk Tokajban, Kárpátalján, Erdélyben, Kassán. Több betérőt adtunk a zsidó közösségnek, volt britmilla, névadó, tagjaink esküvője és házassági fogadalom megerősítése a közösségben. Mindig szervezünk tanulást tagjaink részére hol héber nyelvből, hol vallási tanokból.

Szoktunk klubnapokat tartani, amelyre híres, zsidóságukat felvállaló embereket hívunk meg így járt nálunk: Vitray Tamás, Rubin Eszter, a

JM Point alapítója Kürti Csaba, Szántó György és még néhányan.

A közösség életét talán az jellemzi, hogy ez tényleg önkéntes csapat és mindenki igyekszik segíteni a lehetőségeihez mérten. Általában meg van a minyen, bathlon és egyéb szervezés nélkül. A körülmények szerények, de családias a légkör. Sajnos a mi tagjaink se fiatalodnak és bár van néhány fiatal, de attól félek, hogy az kevés a jövő építéséhez.

Melyek a közeljövő legfontosabb tervei?

Próbálunk ezen javítani, de nagyon nehéz. A legnagyobb „vállalkozásunk” az új zsinagóga felépítése, aminek az ötlete úgy keletkezett, hogy pénzt örököltünk és még gyűjtöttünk hozzá. Sajnos ez kevés az elkészült és jóváhagyott terv megvalósításához. Ígéret van állami támogatásra, de jelenleg nincs információnk a jóváhagyásról. ■

PT

Rokonok a nagyvilágban

(Folytatás a 4. oldalról)

Másnap sétáltunk a városban és megnéztük a mostanában elkészült, gyönyörűen felújított neológ zsinagógát, amely jelenleg kiállítóteremként és rendezvényhelyszínként működik. Délután néhányan találkoztunk a hotelben egy kis családfa elemzésre, és meghallgattunk pár érdekes családi történetet. Este közös vacsorán vettünk részt a zsolnai hitközség tagjaival és a másnapi megemlékezésre érkezett emberekkel.

Számunkra különleges meglepetést is tartogatott ez a kirándulás, mert kiderült, hogy mégis vannak unokatestvéreink. Megtaláltuk anyukám másodunokatestvéreit, ráadásul ketten közülük itt élnek Budapesten.

Vasárnap délelőtt elsétáltunk a közeli zsidó temetőbe, a Mártírnagra. A megemlékezés után tettünk egy kavicsot Móric édesapjának a sírjára, amelyre valaki rávésette a Holokausztban elhunyt fiának és családjának a nevét.

A rengeteg élményért köszönettel tartozunk Suenak a családfa kutatásáért, valamint Peternek és Janának a találkozó megszervezéséért. ■

Paszternák-Szedy Barbara

EGY ÉV IZRAELBEN

Dr. Paszternák András útinaplója

62. fejezet A kalandok folytatódnak

(2012. február 21.)

Kedd reggel köszöntünk el Tuval kibuctól. Visszaindultunk Tel-Avivba, hogy bevessük magunkat egy napra az egykori Diaszpóra, mai nevén a Zsidó Ember Múzeumába. A buszút legemelkedettebb pillanata az volt, amikor elmellőztük a Bar-Ilan Egyetemet, büszkén mutattam a körülöttem ülő barátainknak a tízemeletes nanotechnológiai központot, „Ott dolgozom!” felkiáltással.

Az ember egyszer meglátogat egy múzeumot, megragad egy kiállított tárgy a fejében, gyakran jut eszébe, majd amikor évek múlva visszatér, s alaposabban szemügyre veszi, rádöbben, az elméjében egészen máshogy nézett ki az a korábbi fénykép. 2005-ben a Taglit út során jártam először a kiállítóhelyen. A három szint legmeghatóbb installációja szerintem az a zsinagógát ábrázoló szobor, ahol 9 felnőtt férfi várja a tízediket az imához.

Milyen gyakran voltunk, vagyunk hasonló helyzetben Komáromban.

A 70-es években megálmodott tárlat felett eljárt az idő. Látszott ez már az első látogatásomkor is, de most 2012-ben különösen érződik, mind a múzeumtechnikai megoldások, mind a koncepció megérett a cserére, újragondolásra. Kisebb változások már most is akadnak. Hol van már az a kis kör alakú matrica, melyet belépőjegy helyett ragasztottak a látogatóra, s a kampuszból távozóban sokan a Tel-Aviv Egyetem kapuja mellé ragasztották át. Megszűnt a fotózási tilalom, s egy, különböző esküvőket bemutató képernyőfal

is helyett kapott a bejárat közelében. A múzeum új katalógusa szerint 2014-től már egy teljesen megújult Beit Hatfutsot várja majd a látogatót.

Először kis csoportokban jártuk végig a diaszpóra zsidóságának történetét, a nyári tábortéma szemszögéből érdekes dolgokat kutatva, majd ebéd után tárlatvezetőként mutattuk be egymásnak a kiválasztott tárgyakat.

Ha turistaként térnék be a múzeumba, az első benyomásom biztos az lenne, mennyire sötét is volt a zsidók élete Izraelen kívül a szétszórásban. Nem volt sok idő a filozofálgatásra, a busz már indult is velünk Jeruzsálembe. Hihetetlen, itt lakom egy órányira a három világvallás szent városától, s nyár óta nem utaztam fel a Júdeai-hegyekbe. Eljött az ideje a látogatásnak, részletek majd holnap.

(2012. február 22.)

A kora esti dugóban araszolva hagytuk magunk mögött Tel-Avivot az 1-es úton. Észrevétlenül suhant el a másfél óra, a múzeumi élményeket vitattuk meg korcsportvezető társaimmal. Jött az a bizonyos kanyar – melyről már korábban is írtam -, s hirtelen elénk bukkant Jeruzsálem. Daniel, az új lengyel unit-head rá is kezdett rögtön a „Yerushalayim shel zahav” című dalra, azt mondta, náluk ez a szokás.

Különös érzés megérkezni Jeruzsálembe. Amikor az utazó elhagyja a Szent Várost, mindig abban reménykedik, egyszer még visszatér. A villamos túszerű hídjá, a buszpályaudvar, az ismerős szállodák sora fogadta csapatunkat. Késésben voltunk, a Beit Shmuelhez hajtottunk azonnal, a csomagokat a recepción hagyva szalad-

tunk az első előadásra. A szeminárium második fele a nyár oktatási részére történő felkészülésről szólt. A tanteremből az óváros falait láttuk, néha elkalandozott a tekintetem a több ezer éves kövek irányába. A nap zárásaként „anyunál” vacsoráztunk az IMA /jelentése: anya/ étteremben. A szállásra visszatérve kis sétára indultunk a Mamilla bevásárló utcába. Kicsit a tavalyi, Camden Town-i piacozást idézte, azzal az apró, de el nem hanyagolható különbséggel, hogy a város exkluzív sétálóutcájában az árak magasan felülmúlják a londoniakat. Az üzletek előtt, kétoldalt zenéhez kötődő képzőművészeti alkotások tekinthetők meg ezekben a napokban. Hiszek a művészi szabadságban, de az „Arbeit macht frei”-os szobor kicsit furán mutatott itt Jeruzsálemben.

A Jaffa-kapunál léptünk be az óvárosba. Kis csapatunk másik három tagja az arab bazár felé vette az irányt, amikor felvettem, hogy éjszaka nem kéne talán nekivágni a bezárt üzletekkel szegélyezett, kihalt sikátoroknak, azt mondták, olyan vagyok, mint az izraeliek.

A szerdai nap a tanulás és a tervezés jegyében telt. A kávészünetekben igyekeztem mindig az ablakhoz húzódni, esetleg felmenni a teraszra, hogy alaposabban szemügyre vegyem az elénk terülő városfalat és környékét.

Este „Szarvas-találkozó” volt, rég nem látott, ma már Izraelben élő kelet-közép-európai, helyi korcsportvezetők adtak egymásnak randevút a tábor elmúlt 22 évéből. Eljött Ági néni és Smuel bácsi is, akikről már oly sokat olvashattak a Posztdok Napló bejegyzéseinek követői. Tábortörténet-mesélés, nosztalgia bingó gondoskodott a hangulatról.

Csütörtökön a fő attrakció a Machane Yehuda piacon tett „szakmai” látogatás volt. A szakadó eső miatt rövidebbre fogott program során képet kaphattunk egy közel-keleti nagyváros terményekkel és étkekkel zsúfolt illatos, aromás, ízes világáról. Az eprektől, friss zöldségektől, péksüteményektől, fűszerektől roskadozó standok lenyűgöztek mindannyiunkat.

A délutáni szabadidőben villamosozás helyett végül inkább a Ben Yehuda utca tradicionális meglátogatását iktattuk be a programunkba. Az este során az izraeli zenei stílusok világába nyertünk betekintést. ■

Folytatjuk

Feuerstein Azriel:

KELJFELJANCSI

Epilógus 8. rész

Elfejtettem megemlíteni, hogy Yehuda még a tisztúrkurzus alatt Gazitra héberesítette a nevét. Ott Kenyában született a szeretett unokám, Doron fiuk, akit csak egy éves korában ismertünk meg, amikor hazatértek. Közben a kibuci Sonnenschein család se ült a babérjain – ha ez a helyes kifejezés – és megszületett Efrát, a második lányunokám, akit a kibucában a nagy, gyönyörű, kék szeme miatt „az állam szemének” hívtak. Tíz évre rá, még egy kellemes meglepetést kaptunk a Gazit családtól, a kis Roni lányunokám születésével, úgy, hogy most két Roni van a családban, szerencse hogy az egyik fiú és 195 magas, ami megkönnyíti a megkülönböztetést.

A Gazit család hazatért és Yehuda munkát kapott, mint körzeti igazgató – a Keren Kayemetben. Pár év múlva, ő és a társa, aki se rokon, se ismerős, sikeres mérnöki irodát nyitottak a környéken. A társ neve: Feuerstein. Így zárulnak be a körök.

Eyal kibucban Roni (a nagy) az optikai gyárukat vezette, amelynek a kezdeményezői között volt és ezzel párhuzamosan elvégezte az egyemet, Eszti, mint óvónő és tanítónő dolgozott. Ahogy a gyár fejlődött, Ron mint külföldi eladási képviselő kezdett dolgozni és ez azzal járt, hogy az idejét meg kellett osztania a külföldi központtal Frankfurtban, két hétig ott és két hétig itt. Végül is a munka túl sok lett és az egész család a kibuc küldetésében három évre Frankfurtba kellett költözni, ahol a gyerekek egy angol nyelvű középiskolában tanultak. Miután hazajöttek, elhagyták a kibucot, vettek egy szép házat a környéken. Ez éven Ront vezérigazgatónak, nevezték ki, ami nagyon szép, de ez arra kötelezte őket, hogy Frankfurtba költözzenek és a gyerekek, (nem éppen gyerekek, Nadav 26, Efrát 22 éves) egyedül maradjanak, Anni nagy bánatára. De a szülők, főleg Eszti két hónapoként eljönnek egy pár napra.

A hosszú évek alatt, gyakran látogattuk egymást. Néha mi utaztunk Esztiékhez a kibucba ilyenkor, rendszerint Yehudáék is csatlakoztak hozzánk. Ők a közelben laknak, úgy hogy velük hét közben is találkozunk. Egyszer egy hónapban, szombaton, nálunk van a családi ebéd, és ilyenkor Annika olyan ételeket készít, hogy mindenki ízlésnek megfelelően, ami nem könnyű, mert az egyik ezt szereti, a másik azt, és gondoskodik arról is, hogy maradjon elég arra, hogy haza lehessen belőle vinni, nehogy éhezzenek azok a szegény gyerekek. A széder estét és a Ros Hasaná előestéjét már hagyományyszerűen a szélesebb családi körben ünnepeljük, Dorit és Ron szüleivel, testvéreivel, és azok gyerekeivel együtt. Az idők folyamán a szombati ebédhez beszívárogo egy-egy unoka barátja vagy barátnője is. Az utolsó években a Szédert, vagy a Ros Hasanái vacsorát, Eszter, vagy Dorit, vagy Ayala, Dorit sógornője rendezik, de ilyenkor is Anni készíti el az ételek jórészét.

Aggódunk a fiunk és a lányunk katonai szolgálata alatt, és most remegünk az unokáért. A kis Gili, mint mestervívő-oktató szerelt le, az anyja, Dorit nyomdokán, aki Iz-

rael ifjúsági céllövő bajnoka volt. A leszerelése után Gili befejezte az árammérnöki fakultást, az öccse, Doron a pszichometriai vizsgát a maximális 800 ponttal fejezte be, ilyen is van, de nem sok, egy elit tudományos egységbe vult be, ahol tanulás közben befejezte a tisztúrkurzust, a B.A.-t matematikából és fizikából. Nadav leszerelt az ejtőernyősöktől – de nem a gyakori tartalékos szolgálatról – és szintén mérnöki oklevéllel végzett. Efrát a hadseregben a szociális szolgálatban dolgozott, leszerelt, tanul és dolgozik is. A kis Roni unokánk középiskolában tanul, és ha van egy nem „kitűnő” osztályzata, nagyon meg van sértve. Ezen felül már évek óta tanul balettet és modern táncokat, az utóbbi hetekben ő készíti el a szombati ebédek utáni desszerteket is.

2002-ben egy autóbust béreltünk és családotól, mindenestől, elindultunk egy több mint kéthetes túrára, amelynek a neve héberül „sorasim”, azaz a gyökereink, a születési helyeink meglátogatása. Voltunk Magyarországon, a Szabolcs megyei Balkányban, Anni születése helyén, voltunk a most szlovákiai Kassán, ahol én születtem, és ahol a családom százötven évig élt, voltunk a tátrai hegyekben, a Csorba tónál, voltunk a Balatonon, és egy szép hetet Budapesten is, és íme a kép:

Jobbról a család elkényeztetett kis Ronija, az apja, a fiunk, Yehuda Gazit, mellette a húga Eszter Sonnenschein, majd Annika és én, amint majd szétvet minket a megelégedett büszkeség, mellettem Doron, aki ezekben a napokban (2004. november) tért vissza egy négyhónapos kurzusról, amelyre 30 fiatal fizikust hívtak meg bőkezű ösztöndíjjal egész Európából, köztük őt, mint egyetlen izraelit. Doron mellett Efrát, aki most tanul és dolgozik, továbbá Gili, az elsőszülött unokánk, akinek az említésre méltó eredménye mellett, hogy egy komoly pozíciót tölt be egy élenjáró technikai üzemben az, hogy két hónappal ezelőtt volt az esküvője Urival, aki most fejezi be a tanulmányait. Gili után, Dorit a mamája. Ülnek Eszti férje, Ron és a fiuk, Nadav.

Egybehangzó vélemény szerint egy szép család, pfú, pfú, pfú, hogy lekopogjam, chamsza, chamsza, (ez egy olyan keleti amulett, a szemmelverés ellen). Adjon az Isten, mindannyiunknak együtt és mindegyiknek külön-külön, egészséget, boldogságot, szeretetet, megelégedett hosszú életet és minden jót. ■

Folytatjuk

Löwinger Mancsi szakácskönyvéből

Renoválás és a Facebook csodái

Abaráti kör összejött ünnepelni Shlomit és Ávi régi-új lakását a renoválás után. A következő történetet Shlomit mesélte, szó szerint közölöm. "Már régen készültem felújítani a lakásunkat, de nehéz volt találni egy megfelelő időpontot, gondolom, félttem belekezdeni, mert tudnivaló, hogy a renoválás kezdetének dátumát ismerjük, de a befejezése sosem az a dátum, amelyet a vállalkozó megígért.

Egyik reggel munkába sietve a lépcsőházban találkoztam a szomszédasszonnyal, aki a kiskutyáját sétáltatta, nagyon aggódónak láttam. A kérdésemre az válaszolta, hogy a férjének munkáügyben két hónapra el kell utaznia, ő nagyon szeretne hozzá csatlakozni, de akkor a kutyát be kell adni egy panzióba, és ő arra nem képes. Egy villámcsapás alatt született a gondolat. Ha mi átköltözhetnénk a szomszédok lakásába a renoválás miatt én biztosítom, hogy a kutyára vigyázunk, a növényeket ápoljuk és megfizetjük a bért. A szomszédom rögtön elfogadta az ötletet, nem akar semmi bért csak ígéretet, hogy a kutyának semmi hiánya nem lesz addig, míg ők külföldön tartózkodnak. Este telefonáltunk az építési vállalkozónak, másnap minden megbeszéltünk, és két nappal a szomszédok elutazása után a munkálatok elkezdődtek.

Az ígért egy hónapot persze nem tartották be. A második hónap vége közeledett, a szomszédok készültek haza, a munkák befejezését még nem láttam.

Igaz, hogy az új konyhabútor már helyén állt, a fürdőszobákban is lehetett látni haladást, de még sok feladat maradt. Már a hajamat téptem és fenyegettem a vállalkozót, hogy a Facebookon mindent pontosan beírok fényképekkel, és ez nem fog neki a közeljövőben munkát adni. Mikor a férjem látta, hogy a lelki egészségem veszélyben van egy tíznapos földközi-tengeri hajóútra befizetett minket. Mikor a szomszédok hazajöttek és mindent rendben találtak, mi útnak indultunk. Ez a tíznapos hajókirándulás megnyugtató, majdnem sikerült elfelejtenem az otthoni felfordulást. Napoztam, finom ételeket ettem és pihentem. Jókedvűen haza érkeztünk. Szerintem a Facebook fenyegetésem segített, mert a munkát befejezték. A lakásban ragyogó tisztaság várt, pedig az nem volt az ajánlatban. Mivel a tapasztalat hozza a bölcsességet, most már tudom, hogy ilyen esetekben az idő számítása nem összeegyeztethető az ismert idő számítással és, akinek nincs szerencséje egy kutyás szomszédhoz, akinek

el kell utaznia és egy kreatív gondolkodású férjhez, ne kezdjen renoválásba".

Így fejezte be Shlomit a beszámolót. Mindenki megértően bólogatott, páran el akarták mondani felújítási élményeiket, de ahogy angolul mondják – enough is enough- és inkább a roskadásig teli asztalhoz siettünk. Shlomit nagylelkűen megosztott velünk pár receptet és én szívesen osztom meg kedves olvasóimmal.

Sajtos karfiolgombóc

Hozzávalók: 1 közepes fej karfiol, 1 krumpli, 2 egész tojás, só, bors, apróra vágott petrezselyem, 1 kis hagyma, 2 kanál morzsa, 2 kanál olaj. 15 dkg reszelt sajt, 15 dkg száraz túró összekeverve egy kis sós fetával.

Elkészítése: a karfiolt és a krumplit sós vízben főzzük, kihűlés villával összetörjük. Hozzáadjuk a fűszereket, a petrezselymet, a reszelt hagymát és a két tojást. A morzsából és az olajból annyit használjuk, hogy ne legyen túl lágy. A keverék a hűtőben 2-3 órát pihentetjük. A sajtot és a túrókat összekeverjük, és a karfiol masszából 2 kanálnyinak közepére egy kávéskanál túró keveréket teszünk gombócot formálunk. A gombócokat prézlibe forgatjuk és olajban kisütjük. Tálaljuk joghurttal és friss zöldség salátával. ■

Dr. Orna Mondschein

Odesszai kirándulás Luszig Péter szervezésében

Zsidó kulturális emlékek Kelet Romániában, Bukovinában-Galiciában és Odesszában. Utazást szervezünk Odesszába 2017. szeptember 9-i indulással Budapestről. Utazás luxusbusszal.

Útvonal, szállások, programok:

1. nap Budapest - Szatmárnémeti - Szaplonca – Máramarossziget - Pietra Fantanele – szállás a Hotel Kastély Drakulában (3*), ellátás félpanzió
2. nap Utazás Chernivcibe, ahol városnézés, az egyetem és a történelmi belváros megtekintése, szállás a Hotel Bukovinában (4*) félpanziós ellátással
3. nap utazás Kamenec-podolskij-ba, ahol megemlékezés a magyar zsidó áldozatokról majd utazás Odesszába ukrán területen, szállás Odesszában a Black Sea Hotel Park Shevchenko-ban (4*), ellátás: reggeli.
4. nap Városnézés Odesszában (a városnézések részletes programja egyeztetés alatt)
5. nap Városnézés Odesszában,

6. nap Városnézés Odesszában,
7. nap utazás Jászvárosba Kisinyovon keresztül, szállás a Hotel Internacionálban (4*) félpanzióval
8. Utazás Kolozsvárra, ahol városnézés, szállás a Hotel Operában (5*) félpanzióval
9. Hazautazás Budapestre, városnézés Nagyváradon.

Az utazás költsége: 175.000 Ft/fő

A fenti ár nem tartalmazza: belépőjegy az Operába, belépőjegyek Odesszában, utasbiztosítás (Colonnade, irodánkban köthető, 550,-Ft/nap/fő, csoportos ár, min. 10 főtől!) A fenti csomagár min. 40 fő részvétele esetén érvényes.

Jelentkezés és további információ: Luszig Péter email: luszig@t-online.hu, tf: 06 30 4977714. Az utazásszervező: 1000 út utazási iroda 1054 Budapest, Kálmán Imre út 14. Utazási referens: Simity Péter 06 1 3543991. ■

Príhovor Ing. Antona Pasternáka – predsedu ŽNO Komárno na tryzne

Vážení prítomní, dámy a páni! „V dobe, keď sebecká túžba po peniazoch zatláča do úzadia šlachetné ideály ľudstva, a keď je náboženstvo nahrádzané chladom vanúcim vierovyznaním, dvíhajúcim čoraz vyššie zábrany medzi ľuďmi, je skutočne osviežujúci pohľad na muža, ktorého duch sa vymanil z prachu všedných dní a dvíha sa do výšok, v ktorých prebýva osvietenosť mysle, ušľachtilosť srdca a nezištnosť ducha.“

Tieto riadky čítame na čestnom diplome spolku milosrdenstva Gemilut hasodim, ktorý odovzdali v roku 1893 duchovnému reformovanej cirkvi Gáborovi Pappovi, pri príležitosti jeho vymenovania za čestného člena spolku. Posledné roky 19. storočia preniknuté svetlom blížiacего sa milénia boli v živote komárňanskeho židovstva tými najkrajšími. Vidíme to aj z podpisov uvedených na čestnom diplome, na čele s hlavným rabínom Árminom Schnitzerom a Kálmánom Friedom, budovateľom Útulku. Týmto mužom osud doprial, aby po dlhom, plodnom živote spočinuli na komárňanskom židovskom cintoríne. Spomínaný diplom bol nedávno prezentovaný v rámci výstavy reformovanej cirkvi inštalovanej k jubileu Gábora Pappa.

Tento dokument nám nepripomína len mierové časy, ale aj obdobie, keď príslušníci rôznych vierovyznaní a národností dokázali tu, na brehu Dunaja, nažívať spolu v pokoji. O niekoľko desaťročí neskôr to bolo už nepredstaviteľné. Aj v Komárne začal nenávidieť sused suseda len preto, lebo bol Židom. Práve v období medzi dvoma svetovými vojnami sa rodili tí, ktorí oné hrozné časy prežili, ktorí sa stáby zázrakom zachránili a dnes ich každým dňom ubúda. Od posledného Dňa martýrov nás opustili štyria. Už tu nemôže byť medzi nami Ibolya Valachová Brucknerová, ktorej život bol plný dobrodružstiev, Erzsébet Milesová, Helenka Raabová a ani János Hoffbauer, ktorý sa neskôr usadil v Izraeli.

Traja z nich sa prisťahovali do Komárna po strašnom období holokaustu. Prišli, obohacovali mesto a jeho okolie. Pokúšali sa tu začať nový život, žiť spolu so strašnými spomienkami, a napriek tomu budovať budúcnosť podobne, ako tí nemnohí, ktorí tiež prežili a ktorí sú tu medzi nami aj dnes, pri príležitosti 73. výročia deportácie Židov. Dovoľte mi, aby som ich po-

zdravil aj menovite: Terézia Vajnorská, Etelka Nagyová, Vilma Szalayová, manželka Hardyovci a Éva Gregusová. Pred rokom sme na tomto mieste oznámili, že odhalíme pamätnú tabuľu na pamiatku dr. Móra Lipschera, legendárneho riaditeľa komárňanskej nemocnice a na brehu Dunaja postavíme pamätník obetiam holokaustu, ktorých v rokoch 1944-45 postrieľali do Dunaja.

Dnes sú už oba sľuby skutočnosťou, najviac hrdí sme však na to, že aj po sedemdesiatich troch rokoch po deportáciách komárňanské židovstvo stále žije a pracuje, a takmer všetky priestory 120-ročného Útulku sú zrekonštruované. Počas uplynulých mesiacov sme museli zbúrať stenu oddeľujúcu dve miestnosti, aby sa návštevníci pri príležitosti sviatku Purim, séderových večerov a iných osláv pohodlne pomestili. Pekné jesenné sviatky, veľké podujatie v čase Chanuky v Dôstojníckom pavilóne, veselý purim, séderové večery bez prázdneho miesta pri stole, synagóga praskajúca vo švíkoch na koncerte počas Komárňanských dní, celý rad návštevníkov – tieto udalosti charakterizujú náš uplynulý rok. Zdá sa byť priam neuveriteľné, že v Komárne ešte židovstvo stále žije.

Popri fyzickom búraní stien je dôležité – ba čoraz dôležitejšie – búrať bariéry v zmysľaní ľudí. Začiatkom 21. storočia, sedem desaťročí po hrôzostrašnom období holokaustu, sa aj v Komárne dvíhajú pomyslené bariéry okolo židovstva. Nedávno na zasadnutí mestského zastupiteľstva diskutovali poslanci o úprave okolia pamätníka pri Dunaji. V tejto diskusii odznelo, že holokaust je bolesťou židovstva. Jednou z dôležitých súčastí toho, aby sme sa s týmto obdobím vyrovnali, by bolo konečne akceptovať aj v tomto regióne, že holokaust je tragédiou každého z nás, nielen židovstva. Veríme a vieme, že aj tí, ktorých zahubili a aj tí, ktorí sa nemohli narodiť, mali radi a boli by mali radi Komárno a dokázali by urobiť

mnoho v záujme jeho rozvoja. Aká škoda, že im to nebolo umožnené... Vďaka patrí tým členom mestského zastupiteľstva, ktorí svojimi hlasmi pravidelne podporujú našu snahu, ako aj primátorovi mesta za to, že našich dvoch koordinátorov v tomto roku odmenil Cenou primátora. Napriek tomu však počuť aj hlasy, ktoré vzbudzujú strach v tých, ktorí hrôzy holokaustu prežili, i v nás, povojnovej generácii – stále myslíme na to, že hrozné udalosti začínali v 20-tych, 30-tych rokoch minulého storočia rovnako.

Čaká nás ešte mnoho úloh. Po pietnom akte na cintoríne sa presunieme na breh Dunaja, kde bol za finančnej pomoci Dunajského fondu a mestskej samosprávy na pozemku Vodohospodárskeho podniku inštalovaný pamätník, dielo Baltazára Ryšavého, na pamiatku tých, ktorých na tomto mieste postrieľali do Dunaja.

Vieme o nich málo, poznáme len mená niekoľkých z nich. V uplynulých rokoch nám vďaka filmu Pétera Scheinera a výskumu Emese Számádó porozprávalo o rodinných legendách a zvykoch niekoľko potomkov týchto obetí. Bodaj by sme poznali meno a životný príbeh každého z nich – v nasledujúcom období nás čaká aj vyriešenie tejto úlohy.

Na budúci rok si pripomíname päťdesiate výročie roku 1968. Jubilejný rok by sme chceli venovať zachovaniu pamiatky príslušníkov povojnovej generácie; tých, ktorí tu zostali a aj tých, ktorí našli svoj nový domov ďaleko vo svete. A počas víkendú konania Dňa martýrov v roku 2018 tu v Komárne srdečne očakávame každého, aby sme v rámci veľkého stretnutia spolu oslavovali a spomínali. A dovedy pobádam každého z tu prítomných, ako aj tých, ktorí dnes medzi nás neprišli, aby navštevovali naše podujatia, čítali naše noviny – budúcnosť komárňanskeho židovstva tkvie práve v takýchto iniciatívach.

A teraz Vás poprosím, aby ste sa spolu s nami vybrali na breh Dunaja a potom do Útulku na krátke posedenie a pohostenie. ■

Príbuzní vo svete

Ako dieťa som vždy so závišťou počúvala referáty svojich Aspolužiakov o víkendových či letných veľkých rodinných stretnutiach, o kope bratancov a sesterníc, s ktorými sa hrávali. V našej rodine boli len dve deti – brat a ja.

Vlani na jeseň prostredníctvom internetovej stránky pre hľadanie rodokmeňov vyhladala moju mamku Sue z Ameriky. Jej priezvisko Orowan sa zhoduje s rodným priezviskom mojej starej mamy. Písala, že našla muža menom Hershel Orowan, ktorý žil v polovici 18. storočia a pokúsila sa vyhľadať žijúcich potomkov tohto človeka. V rodokmeni je v súčasnosti tisíc dvesto ľudí, z toho asi dvesto päťdesiat žijúcich v rôznych častiach sveta.

Sue začala organizovať stretnutie v Žiline, kde Hershel Orowan žil. V detstve nám stará mama rozprávala množstvo príbehov, keď ako 8-10 ročná trávila prázdniny u príbuzných v tomto kraji a povedala nám aj o tom, že jej teta Ella vlastnila s manželom Móricom obchod so sklom a porcelánom, ktorý stál na hlavnom námestí. Žiaľ, títo naši príbuzní vojnu neprežili. Stará mama sa vždy túžila vrátiť na miesta, kde kedysi trávila prázdniny, jej túžba sa však nesplnila.

S mamkou sme sa rozhodli, že sa na stretnutí zúčastníme. V piatok sa na spoločnej večeri zúčastnilo asi tridsať ľudí. S výnimkou Ázie prišli z každého kontinentu, aby spoznali svojich predchodcov a históriu svojej rodiny. So záujmom sme počúvali životné príbehy ľudí z Ameriky,

Austrálie, či iných vzdialených končín sveta. Dojímavý bol kľuč a rozprávanie Sue o svojom prieskume. Po večeri sme si vypočuli, ako sa príbuzní jednej vetvy rodiny dostali zo Slovenska do Washingtonu, Melbourne alebo Londýna. Neskôr sme si mohli pozrieť aj zaujímavý rodokmeň v tvare kruhu, na ktorom boli jednotlivé generácie označené rôznymi farbami.

Na druhý deň sme sa prešli mestom, pozreli sme si prekrásne zrekonštruovanú neologickú synagógu, ktorá v súčasnosti slúži ako výstavná sieň a kultúrna sála. Populdní sme sa niekoľkí zišli v hoteli, analyzovali sme rodokmeň a opäť sme si vypočuli niekoľko zaujímavých rodinných príbehov. Večer sme sa zúčastnili na spoločnej večeri s členmi žilinskej náboženskej komunity a s návštevníkmi pietneho aktu, ktorý sa konal v nasledujúci deň.

Pre nás priniesol výlet mimoriadne a radostné prekvapenie. Vyšlo totiž najavo, že predsa len máme bratancov a sesternice. Našli sme bratancov mojej mamky z druhého kolena, z ktorých dvaja dokonca žijú v Budapešti.

V nedeľu predpoludním sme zašli na židovský cintorín, zúčastnili sme sa Dňa martýrov. Po pietnom akte sme položili kameň na hrob otca uja Mórica, na ktorého náhrobnom kameni boli vyryté aj mená jeho syna a celej rodiny, ktorí zomreli počas holokaustu.

Za množstvo zážitkov patrí naša veľká vďaka Sue, za jej prieskum rodokmeňa, ako aj Petrovi a Janke, ktorí stretnutie pomohli zorganizovať. ■

Barbara Paszternák-Szendy

Možnosť kandidatúry na ceny Kehila a Kehila Chaver

Naša ŽNO aj v tomto roku odovzdá ceny Kehila – za spoločenstvo a Kehila Chaver. Cenu Kehila môže obdržať taká židovská osoba, ktorá pracovala v prospech Ži-

dov v regióne. Cenu Kehila Chaver môže obdržať nežidovská osoba, ktorá sa pričínila o zachovanie a spoznanie našich tradícií a o spoznanie histórie holokaustu.

V tomto roku má každý náš čitateľ možnosť navrhnúť osoby na tieto ceny. Vaše návrhy očakávame do 7. augusta 2017 na adrese kile@menhaz.sk alebo listom na adresu ŽNO (iný spôsob nie je). O udelení cien rozhodne komisia, ktorú navrhne vedenie ŽNO. ■

-p-

Smútočné oznámenie

Rodina, príbuzní, priatelia a členovia židovskej komunity sprevádzali na poslednej ceste nášho súverca **Pétera Várnaiho** (1949 - 2017), ktorý skončil po dlhej a ťažkej chorobe v 68. roku svojho života. Pohreb sa konal za účasti budapeštianskeho rabína Pétera Deutscha. Rodine vyjadrujeme úprimnú sústrasť, Petrovu pamiatku zachováme! ■

Vedenie Židovskej náboženskej obce v Komárne, redaktori Spravodajcu

Na pamiatku Petra Várnaiho

Týždeň po Dni martýrov zaviedol osud členov našej komunity opäť na cintorín. Lúčili sme sa s Petrom Várnaim, večne usiatym rozprávačom príbehov. Písať nekrológ nie je ľahké ani v prípade, ak sa pisateľ lúči s príslušníkom generácie svojich starých rodičov, ešte ťažšie hľadá však slová, ak tento svet opustil rovesník jeho rodičov.

V uplynulých mesiacoch sme s obavami počúvali správy o Petrovom zhoršujúcom sa zdravotnom stave. Naše osudy sa stretli pred mnohými rokmi.

Keď som bol ešte dieťa, a vybrali sme sa na návštevu k rodičom Zsuzsi a Gábora, vítal nás vždy usiaty ujo Peter, ktorý mal naporúdzi celý rad príbehov. Pracoval v podniku obchodujúcom s ovocím a zeleninou a často nám pripravil fantastický banánový krém v čase, keď ostatní museli stáť v rade na toto exotické ovocie.

Niekedy som sprevádzal otca, keď viezol našu večne pokazenú Ladu k majstrovi na opravu. V živej pamäti mám aj príjemné chvíle varenia halászlé na brehu mŕtveho ramena Váhu. Smrť si opäť vybrala svoju daň a zabránila mu, aby si užíval hry so svojimi vnukmi počas rokov zaslúženého odpočinku.

Milý ujo Peter, nech je Vám zem ľahká! ■

PA

Pamiatky z obdobia holokaustu

V uplynulých dňoch našu komunitu vyhľadala milá staršia dáma, ktorá sa s nami podelila o svoje spomienky zo života komárňanskeho židovstva. Pani Julika Keszegh pochádza z Bratislavy, do Komárna sa vydala. Jej manžel bol aktívnym členom reformovanej náboženskej obce i kultúrneho života mesta, pracoval v sirotinci Timoteus, v budove, ktorá bola po celkovej rekonštrukcii pred niekoľkými dňami odovzdaná opäť do užívania ako domov dôchodcov. Mladomanželia Keszeghovci bývali spočiatku v internáte na Jókaiho ulici, neskôr na rovnakej ulici, ale už vo vlastnom byte. Oproti nim stál dom zubára Otta Bandlera, s ktorým sa priatelili. V období holokaustu sa mu snažili pomôcť. Doktor Bandler poprosil Pála Keszegha, aby sa pokúsil umiestniť jeho dcéru v sirotinci. Nakoľko sirotinec bol len pre chlapcov, pán Keszegh zariadil, aby dievčatko odviezli do Marcelovej, k rodine duchovného Károlya Nehéziho. Dievčatko však stále plakalo, preto si ho rodičia vzali späť. Spolu so svojou matkou sa stalo obeťou holokaustu. Doktor Bandler sa vrátil do Komárna, aktívne sa zúčastňoval vedenia komunity. V päťdesiatych rokoch bol opäť prenasledovaný. Keszeghovci v tom čase bývali už na adrese Eötvösova 13, vedľa budovy Útulku. Doktor Bandler k nim priniesol drevenú skrinku, ktorú umiestnili v skrinke pod bránou. Asistentku Sári Pető, druhú manželku doktora Bandlera, kruto vypočúvali. Keď policajti zabúchali u Keszeghovcov, vedeli presne, kde majú skrinku hľadať. Podľa komárňanskej legendy našli po výsluchu aj zlato zakopané na židovskom cintoríne. Bandlerovcov uväznili, doktor spáchal vo väzení samovraždu, jeho manželka sa po vyslobodení presťahovala k príbuzným do Žiliny. Ďakujeme tete Julike, že sa s nami podelila o tento príbeh. Bývalý dom Bandlerovcov stojí na Jókaiho ulici dodnes. ■

Jubileum v Jeruzaleme

Jeruzaleme oslávila svoje 90. narodeniny pani **Terika Vajnorská**. Touto cestou jej želáme veľa zdravia. Mazl Tov! Veríme, že v júni jej budeme môcť v Komárne aj osobne zablahoželať. ■

Žiadame Vašu podporu

Vážení čitatelia!

Prosíme Vás, aby ste podľa Vašich možností podporovali programy ŽNO v Komárne, ako aj vydávanie Spravodaja, údržbu budov a obnovu cintorína.

Od 1. januára 2008 môžete zasielať peniaze na nasledujúce účty (je možnosť platiť osobne na sekretariáte, ako aj poukázanie peňazí šekom):

Poukázanie peňazí z územia SR:

26384962/0900- Slovenská sporiteľňa alebo
10103804/5200- OTP Slovakia

Poukázanie peňazí zo zahraničia:

Adresa: Židovská náboženská obec v Komárne, Eötvösa 15, 94501 Komárno, Slovenská republika

IBAN: SK0609000000000026384962 SWIFT: GIBASKBX
Adresa banky: Slovenská sporiteľňa, Palatínova 33, 94501 Komárno

alebo

IBAN: SK5252000000000010103804 SWIFT: OTPVSKBX
Adresa banky: OTP Slovakia, Záhradnícka 10, 94501 Komárno

Ďakujeme!

Oznamy v súvislosti so sviatkami

Židovský Nový rok Roš Hašana zavítá k nám v stredu 20. septembra večer! Dva sviatočné dni budú 21. a 22. september (štvrtok-piatok).

Sviatok Jom Kipur začína v piatok 29. septembra večer, pôst končí západom slnka v sobotu 30. septembra.

Podrobný rozpis modlitieb uverejníme v augustovom čísle. Sviatky sa aj v tomto roku bude konať za účasti Mihálya Rizzovanného a Istvána Balogha. Prosím, zapíšte si do svojich kalendárov termíny, aby sme sa v čo najväčšom počte zúčastnili na týchto významných dňoch a tradične oslávili naše vysoké sviatky! ■

Učme sa spoločne o židovstve

V rámci online vzdelávacieho programu nájdete na našej webovej stránke každú stredu nové filmy. Zaujímavci sa môžu registrovať prostredníctvom nasledujúceho linku: <http://kehreg.com/machar/>. Registrovaní užívatelia nájdu vzdelávacie materiály všetkých semestrov na nasledujúcom linku. ■

*Príbuzní vo svete,
Náš článok na strane 3.*

Krátke správy

✧ ŽNO v Komárne, vydávanie Spravodajcu a Klub Shalom podporili: V. D. a anonymní darcovia. Ďakujeme!

Komárňanská zastávka

Pred budovou Útulku privítali medzinárodnú skupinu predstaviteľov našej náboženskej obce.

Motorkári v Útulku

V nedeľu 18. júna zaplnili priestor pred Útulkom na Eötvösovej ulici veľké motocykle. Skupina, ktorú môžeme považovať za hotovú atrakciu, vyjadrovala svoju solidaritu s Izraelom vykonaním trasy Londýn-Jeruzalem, o ktorej sme už na stránkach Spravodajcu písali aj my. Židia a kresťania prekonajú motocyklami celú Európu, aby slávnostne priviezli plameň na štadión Teddy pri príležitosti otváracieho ceremoniálu tohtoročných hier Maccabia. Komárňanská zastávka sa konala vďaka maďarskému účastníkovi túry Józsefovi Horváthovi (Jocó) a bola včlenená medzi zastávku v Bratislave a v Budapešti. Pred budovou Útulku privítali medzinárodnú skupinu predstaviteľov našej náboženskej obce, predseda Anton Pasternák, dr. Vojtech Novák, Zoltán Kollár a Tamás Paszternák. Motocyklisti navštívili synagógu, potom sme ich v sále Zoltána Wallensteina pohostili malým občerstvením. Po zhotovení skupinovej fotografie pokračovali v ceste do Budapešti. Ďakujeme za návštevu! ■

Septembrové programy

Jesennú šnúru podujatí otvorí dňa 3. septembra Európsky deň židovskej kultúry, ktorého témou bude tentoraz diaspora. Plánujeme aj tohtoročné výlety. Ak máte v súvislosti s ktorýmkoľvek z našich programov návrh alebo nápad, prosím, napíšte nám na adresu kile@menhaz.sk. Podrobný kalendár podujatí si môžete prečítať v augustovom čísle nášho časopisu. ■

Tiša Be Av

Deviaty deň mesiaca av, smútočný deň zbúrania I. a II. svätyne, začína v tomto roku západom slnka dňa 31. júla. Dvadsaťpäťhodinový pôst končí v utorok večer, 1. augusta. Tri týždne predchádzajúce sviatku sú smútočnými týždňami, počas posledných deviatich dní, t.j. od 1. dňa mesiaca av, sa nezvykne jesť mäso. ■

Myšlienky redaktora

Len čo skončil Deň martýrov v Komárne, rýchlo sa v budove Útulku lúčim s ostatnými, je čas vrátiť sa do Budapešti, do večera sa musím dostať do Szarvasu. Áno, áno od roku 1991 sa tam každé leto vraciam.

S manželkou už necestujeme do detského tábora, aby sme tam pôsobili ako madrichovia alebo vedúci. Podobne, ako v uplynulých dvoch rokoch, navštívime „už len“ rodinný tábor Camp Jicchak. Anna a György Forgács-ovci, dvaja aktívni členovia Združenia Manora, aj tento rok rátajú s našou pomocou počas týždňového programu. Dni v tábore sú naplnené zvláštnou atmosférou. Ukrýva sa v nich všetko, na čo sme si v detskom tábore na brehu Kőrösa zvykli, a zároveň sú celkom iné, naplnené ľudčnosťou, príjemnou náladou...

Pestrý program, počnúc hravým športovaním až po pokusy a remeselnícke činnosti, očakáva všetky vekové kategórie. Je tam dobrodružný park, horolezecká stena, bazén, každodenná tajnička, zber nálepiek a následne ich bazár, kde môžu deti zužitkovať nazbierané body. Spoločne pripravujeme koláč na piatkový večer, spoločne vítame sabat. Dlhé rozhovory, večerný táborák a opekanie, nespočetne veľa známych, skutočné spoločenské zážitky.

Camp Jicchak ubehne rýchlo, no spomienky na Szarvas vystačia na celé leto. Želám každému nášmu čitateľovi, aby si dobil energiu počas slnečných mesiacov aspoň takou dávkou, s akou sa mi vraciame každoročne z Dolnej Zeme! ■